

Блок IV

СПІЛКУВАННЯ НА ВІДСТАНІ:
ВІД ПОШТОВИХ ЛИСТІВ
ДО ЕЛЕКТРОННОГО СЛОВА

• Джерело 61

Візуальні матеріали. Плакат

Малюнок [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.soviet-life.livejournal.com>.

• Джерело 62

Візуальні матеріали. Конверт

Фото. З приватного архіву І. Барабаш.

• Джерело 63

Візуальні матеріали. Фото

Підпис на фото: Хай живе непохитна дружба
Китайського та Радянського народів. 1960 р.

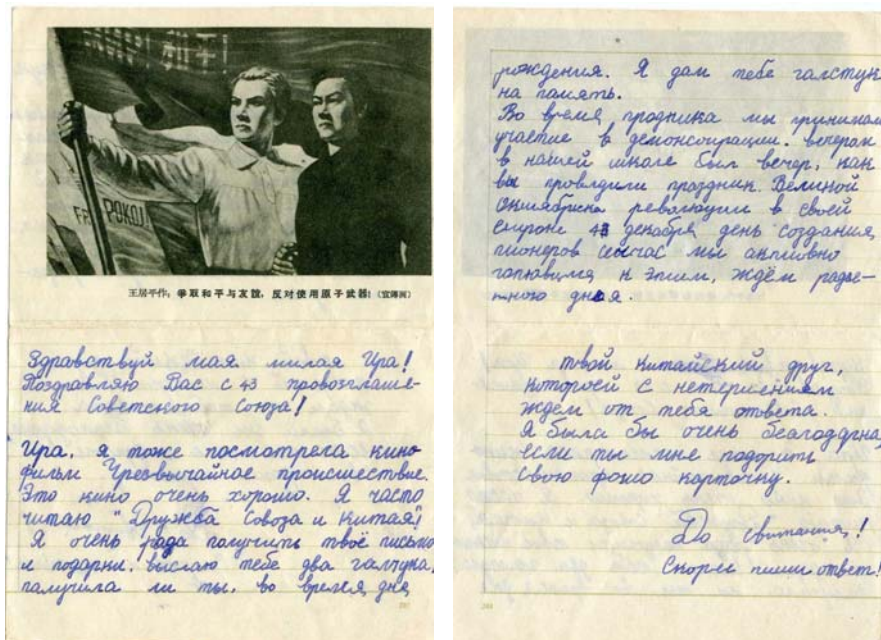
З приватного архіву І. Барабаш.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ

- 1 Ознайомтесь із **Джерелом 61**. До чого закликає плакат? Яку, на Вашу думку, мету мала держава, створюючи даний плакат?
- 2 Розгляньте **Джерело 62**. Припустіть, як ще, крім листування, могли спілкуватися на відстані молоді люди в СРСР та за його межами?
- 3 Уявіть, що ви відправляєте своєму другові власне фото. Який би Ви там зробили підпис? Ознайомтесь з **Джерелом 63**. Що здивувало вас у підписі на фото? Чим це можливо пояснити?

• ДЖЕРЕЛО 64 Візуальні матеріали. Лист

З приватного архіву І. Барабаш.

Зміст листа: «Доброго дня, моя мила Іро! Вітаю вас зі 43-ю річницею проголошення Радянського Союзу! Іро, я теж переглянула кінофільм «Надзвичайна пригода». Цей фільм дуже гарний. Я часто читаю «Дружба Союзу та Китаю»! Я дуже рада, що отримала від тебе лист і подарунки. Надсилаю тобі два галстуки, напиши, чи отримала ти їх до дня народження. Під час свята ми брали участь у демонстрації. Ввечері в нашій школі був захід. Як ви провели свято Великої Жовтневої революції у своїй країні? 4 грудня — день створення піонерії, зараз ми активно готуємось до цього та чекаємо радісного дня. Твій китайський друг, який з нетерпінням чекає твоєї відповіді. Я була б дуже вдячна, якщо б ти мені подарувала своє фото. До побачення! Скоріше пиши відповідь!»

Примітка: китайській дівчинці-авторці листа 13 років.

• Джерело 65 Свідчення очевидців

У багатьох школах СРСР з поглибленим вивченням іноземних мов існували клуби інтернаціональної дружби. В одній з таких шкіл навчалась і я. При нашому клубі — «КІД», як його називали, відбувались різні зустрічі з іноземцями, які відвідували нашу школу. Час від часу до нас приїздили іноземні делегації, але здебільшого були представники із соціалістичних країн, переважно — чехи та поляки. Одного разу наша класна керівник принесла до класу велику коробку з листами від наших однолітків із-за кордону. Треба відзначити, що в радянські часи було дуже популярним листуватися з хлопцями та дівчатами із-за кордону, так творилася інтернаціональна дружба між дітьми. Цього разу були листи від дітей НДР (Німецької демократичної республіки). У своєму колективному листі вони писали, що хочуть товаришувати з радянськими дітьми, більше дізнатися про наше життя, захоплення та інше. Мені «дісталась» дівчинка із НДР, з міста Дрездена, і звали її Моніка. Я до сих пір пам'ятаю її ім'я та її образ на маленькій фотокартці, яку вона мені надіслала. У нас тоді фотографій на такому папері не робили. Я пам'ятаю, як ми з нею листувалися, але не пам'ятаю, про що саме я їй тоді писала у свої 10-11 років. Я їй писала англійською мовою, вона мені відповідала німецькою. Мій брат вивчав у школі німецьку мову й перекладав мені її листи, а листи були довгими! Я не можу пригадати всі деталі, які вона описувала в листах, але пам'ятаю свої почуття, коли я отримувала конвертик з Німеччини, який я завжди дуже чекала! Крім листа вона завжди надсилала якісь подарунки — календарики, листівки, наліпки, і, навіть, тоненькі жувальні гумки, які легко ховалися у конверті. Я також намагалася їй щось подарувати «радянське» [...].

Зі спогадів Ю. Лапшиної, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 39 років. Записала О. Козорог, червень 2013 р.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ

- 1 Ознайомтесь з **Джерелом 64**. Проаналізуйте зміст, визначте які теми обговорюються у листі. Висловіть припущення, чому 13-річна китайська дівчинка не торкається у листі інших тем, важливих для цього віку. Чим цей лист Вас здивував, що у ньому є незвичного порівняно зі змістом сучасних листів?
- 2 Прочитайте **Джерело 65**. Чим ці спогади схожі на **Джерело 64** і чим відрізняються?
- 3 Що спонукало дітей до листування, заради чого відбувалося спілкування? Які труднощі виникали під час листування? Які емоції передають ці джерела?

• ДЖЕРЕЛО 66 Візуальні матеріали. Плакат

Малюнок [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://new-cccp.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=2586.

• ДЖЕРЕЛО 67 Анекдот

- Чи існує перлюстрація (перевірка — *Упоряд.*) листів в СРСР?
- Ні. Але доставка листів з антирадянським змістом не відбувається.

[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://anekdotov.net/anekdot/all>.

• ДЖЕРЕЛО 68 Свідчення очевидців

Після фестивалю (VI міжнародного фестивалю молоді і студентів у Москві 1957 року — *Упоряд.*) я довго листувалася з моїми новими друзями. Особливо часто ми листувалися з Руженкою Вербовою. Через рік я вийшла заміж. А у 1961 році сталася «Індонезійська криза». Міжнародна ситуація загострилася. Потім ще була «Карибська криза» [...] Мого чоловіка, вчителя англійської мови, як і більшість його однолітків — чоловіків, що володіли іноземними мовами, призвали до армії військовим перекладачем. Ми переїхали зі Львова до місця його служби. Тепер, замість звичайної поштової адреси на конверті значився населений пункт та номер військової частини. В ті часи мати родичів чи друзів за кордоном не схвалювалось. В будь-якій анкеті були про це запитання. У військовій частині, де служив мій чоловік, був представник КДБ — його називали «особист», тобто з «особового відділу». Всі листи, що приходили в наше військове містечко, проходили через його руки. Боячись неприємностей для чоловіка, я припинила писати листи моїм друзям....

Зі спогадів І. Сліпець. Записала О. Педан-Слепухіна, липень 2013 р.

• Джерело 69 Візуальні матеріали. Листівка

Підпис на листівці:

*«Дорога Іринко,
Вітаю тебе зі святом жінок!
Бажаю тобі великих успіхів у роботі та житті.
Бажаю здоров'я, щастя та всього, всього найкращого.
Ружена Вербова.
Чехословаччина, Пльзень, 1 травня 80».*

З приватного архіву І. Сліпець

➔ **ЗАВДАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ**

- 1 Ознайомтесь з **Джерелами 66–68**. Про які проблеми листування в Радянському Союзі йдеться в цих джерелах? З чим це пов'язано?
- 2 Як можна пояснити появу жарту, наведеного у **Джерелі 67**? Пригадайте з курсу історії, які теми для обговорення вважались «антирадянськими»?
- 3 Як ви вважаєте, чи має право держава втручатися у приватне листування? Якщо так, то якими повинні бути «межі» цього втручання? Про що писали б Ви у листах своїм друзям, якби знали про те, що Ваші листи будуть кимось переглянуті?
- 4 Розгляньте **Джерело 69**. Чим можна пояснити те, що через багато років після припинення листування чехословацька подруга надіслала цю листівку (без конверта)? На що вона сподівалась? Випадковим чи свідомим, на Вашу думку, був вибір зображення на листівці і мова підпису, адже Ірина знала чеську мову? Поясніть.
- 5 Порівняйте можливості сучасного спілкування на відстані з радянськими (форми, зміст, структура тексту, час передачі листа, географія листування і т. д.). Що змінилося?

*** ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ**

- 1** Підготуйте інформацію про існуючі на сьогоднішній день в Україні юнацькі та молодіжні організації. Систематизуйте їх за завданнями, напрямками, рівнем популярності серед молоді.
- 2** Яку тенденцію можна відстежити щодо трансформації молодіжного руху у ХХ–ХХІ ст.? З чим це пов'язано?
- 3** Порівняйте засоби міжкультурної комунікації молоді радянського та сучасного періодів. Як ви вважаєте, наскільки міжкультурна комунікація молоді сьогодні є більш інтенсивною? Чому? Що необхідно для того, щоб формування міжнаціональних і міжкультурних контактів серед молоді було більш активним?

👉 ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО ОБГОВОРЕННЯ

- 1** Які джерела переконують нас у тому, що налагодження міжкультурної комунікації в Радянському Союзі — не випадкове явище, а складова державної політики?
- 2** Якою за характером була ця політика: добровільною чи примусовою, спланованою чи стихійною? Точку зору аргументуйте.
- 3** Як Ви гадаєте, яких принципів дотримувались в своїй поведінці молоді люди різних національностей для того, щоб жити у мирі і злагоді?
- 4** Чи можна стверджувати, що держава приділяла значну увагу формуванню інтернаціоналізму серед радянської молоді? На Вашу думку, це був реальний чи формальний інтернаціоналізм? Точку зору аргументуйте.
- 5** Наскільки молодіжне спілкування вплинуло на формування міжнаціональних і міжкультурних контактів?